

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2020. gada 8. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas izmeklēšanas rīkojums – Direktīva 2014/41/ES – 1. panta 1. punkts – 2. panta c) punkta i) un ii) apakšpunkts – Jēdzieni “tiesu iestāde” un “izdevējiestāde” – Dalībvalsts prokuratūras izdots Eiropas izmeklēšanas rīkojums – Neatkarība no izpildvaras

Lietā C-584/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vīnes Krimināllietu apgabaltiesa, Austrija) iesniedza ar 2019. gada 1. augusta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 2. augustā, kriminālprocesā pret

A. u.c.,

piedaloties

Staatsanwaltschaft Wien,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*], J. Regans [*E. Regan*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], N. Pisarra [*N. Piçarra*], A. Kumins [*A. Kumin*] un N. Vāls [*N. Wahl*], tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Toadere [*C. Toader*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

ģenerāladvokāts: M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Austrijas valdības vārdā – *J. Schmoll, J. Herrnfeld* un *C. Leeb*, pārstāves,
- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller* un *M. Hellmann*, pārstāvji,
- Spānijas valdības vārdā – *L. Aguilera Ruiz*, pārstāvis,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *M. H. S. Gijzen*, kā arī *J. Langer*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *S. Grünheid* un *R. Troosters*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 16. jūlija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/41/ES (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās (OV 2014, L 130, 1. lpp.) 1. panta 1. punktu un 2. panta c) punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar lūgumu Austrijā izpildīt *Staatsanwaltschaft Hamburg* (Hamburgas prokuratūra, Vācija) izdotu Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietā attiecībā uz A. un citām nenoskaidrotām personām, kas tiek turētas aizdomās bankas pārveduma rīkojumu viltošanā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2014/41 2., 5.–8., 10.–12., 15., 19., 21., 22., 34. un 39. apsvērumā ir paredzēts:

“(2) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 82. panta 1. punktu tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās Savienībā pamatojas uz tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzišanas principu, ko pēc Eiropadomes Tamperes sanāksmes 1999. gada 15. un 16. oktobrī vispārēji atzīst par stūrakmeni tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās Savienībā.

[..]
- (5) Kopš [Padomes Pamatlēmuma 2003/577/TI (2003. gada 22. jūlijs) par to, kā Eiropas Savienībā izpilda īpašuma vai pierādījumu iesaldēšanas rīkojumus (OV 2003, L 196, 45. lpp.),] un [Padomes Pamatlēmuma 2008/978/TI (2008. gada 18. decembris) par Eiropas pierādījumu iegūšanas rīkojumu nolūkā iegūt priekšmetus, dokumentus un datus, ko izmantot tiesvedībai krimināllietās (OV 2008, L 350, 72. lpp.),] pieņemšanas ir kļuvis skaidrs, ka pierādījumu vākšanas jomā pastāvošais regulējums ir pārāk sadrumstalots un sarežģīts. Tādēļ ir vajadzīga jauna pieeja.
- (6) Stokholmas programmā, ko Eiropadome pieņēma 2009. gada 10.–11. decembrī, Eiropadome uzskatīja, ka būtu jāturpina veidot vispusīgu sistēmu pierādījumu iegūšanai lietās ar pārrobežu dimensiju, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu. Eiropadome norādīja, ka šajā jomā spēkā esošie instrumenti veido sadrumstalotu kārtību un ka ir vajadzīga jauna pieeja, kas balstītos uz savstarpējas atzišanas principu, taču ņemtu vērā arī tradicionālās savstarpējās tiesiskās palīdzības sistēmas elastību. Eiropadome tādēļ aicināja izveidot vispusīgu sistēmu, ar kuru aizstātu visus šajā jomā esošos instrumentus, tostarp Pamatlēmumu 2008/978/TI, kurā pēc iespējas ietvertu visus pierādījumu veidus, izpildes termiņus un pēc iespējas ierobežotu atteikuma pamatojumus.
- (7) Šī jaunā pieeja paredz vienu vienīgu instrumentu, ko sauc par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu (EIR). EIR ir izdodams, lai panāktu, ka valstī, kas izpilda EIR (“izpildvalsts”) veic vienu vai vairākus konkrētus izmeklēšanas pasākumus nolūkā vākt pierādījumus. Tas ietver tādu pierādījumu iegūšanu, kas jau ir izpildiestādes rīcībā.

(8) EIR vajadzētu būt horizontālai darbības jomai, un tam tādēļ vajadzētu būt piemērojamam visiem izmeklēšanas pasākumiem, kuri paredzēti pierādījumu vākšanai. Tomēr kopējas izmeklēšanas grupas izveidei un pierādījumu vākšanai šādā grupā ir vajadzīgi īpaši noteikumi, ko labāk paredzēt atsevišķi. Tāpēc, neskarot šīs direktīvas piemērošanu, šāda veida izmeklēšanas pasākumiem arī turpmāk būtu jāpiemēro spēkā esošie instrumenti.

[..]

(10) EIR galvenajam aspektam vajadzētu būt veicamajam izmeklēšanas pasākumam. Izdevējistāde, pamatojoties uz to, kas tai zināms par attiecīgo izmeklēšanu, var vislabāk lemt par to, kāds izmeklēšanas pasākums ir jāizmanto. Tomēr izpildiestādei būtu, kad vien iespējams, jāizmanto cita veida izmeklēšanas pasākums, ja norādītais pasākums attiecīgās valsts tiesību aktos nav paredzēts vai nebūtu izmantojams līdzīgā vietējā lietā. Pieejamībai būtu jāattiecas uz gadījumiem, kad norādītais izmeklēšanas pasākums izpildvalsts tiesību aktos ir paredzēts, bet ir likumīgi izmantojams tikai konkrētās situācijās, piemēram, kad pasākumu var veikt vienīgi noteikta smaguma nodarījumu gadījumā; attiecībā uz personām, kuras zināmā mērā jau tiek turētas aizdomās; vai ar attiecīgās personas piekrišanu. Izpildiestāde var arī izmantot cita veida izmeklēšanas pasākumu, ja ar to iespējams panākt tādu pašu rezultātu kā ar EIR norādīto pasākumu, pielietojot līdzekļus, kas mazāk aizskar attiecīgās personas pamattiesības.

(11) EIR būtu jāizvēlas tādos gadījumos, kad izmeklēšanas pasākuma veikšana šķiet samērīga, piemērota un piemērojama attiecīgajā gadījumā. Tāpēc izdevējistādei būtu jāpārlicinās, vai meklētie pierādījumi ir nepieciešami un samērīgi tiesvedības nolūkam, vai izvēlētais izmeklēšanas pasākums ir nepieciešams un samērīgs minēto pierādījumu vākšanai, kā arī vai EIR būtu jāizdod, lai minēto pierādījumu vākšanā iesaistītu citu dalībvalsti. Tāds pats izvērtējums būtu jāveic apstiprināšanas procedūras laikā gadījumos, ja saskaņā ar šo direktīvu ir vajadzīgs EIR apstiprinājums. EIR izpild[e] nebūtu jāatsaka uz cita pamata kā vien kāda no tiem, kas noteikti šajā direktīvā, lai arī izpildiestādei vajadzētu būt tiesīgai izvēlēties izmeklēšanas pasākumu, kas rada mazāku iejaukšanos nekā attiecīgajā EIR norādītais pasākums, ja ar to var panākt līdzīgus rezultātus.

(12) Izdodot EIR, izdevējistādei īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nodrošinātu Eiropas Savienības pamattiesību hartas ([H]artas) 48. pantā noteikto tiesību pilnīgu ievērošanu. Nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību kriminālprocesā ir pamattiesību stūrakmens krimināltiesību telpā, kā atzīts [H]artā. Jebkuram šādu tiesību ierobežojumam ar izmeklēšanas pasākumu, kurš noteikts saskaņā ar šo direktīvu, būtu pilnīgi jāatbilst prasībām, kas paredzētas [H]artas 52. pantā attiecībā uz nepieciešamību, proporcionalitāti un tās mērķiem, it īpaši vajadzību aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

[..]

(15) Šī direktīva būtu jāīsteno, ņemot vērā [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/64/ES (2010. gada 20. oktobris) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā (OV 2010, L 280, 1. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā (OV 2012, L 142, 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/48/ES (2013. gada 22. oktobris) par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm (OV 2013, L 294, 1. lpp.)], kas attiecas uz procesuālajām tiesībām kriminālprocesā.

[..]

(19) Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveide Savienībā ir balstīta uz savstarpēju uzticēšanos un pieņēmumu, ka citas dalībvalstis ievēro Savienības tiesības un jo īpaši pamattiesības. Tomēr šāds pieņēmums ir atspēkojams. Attiecīgi, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka EIR norādītā izmeklēšanas pasākuma izpilde izraisītu pamattiesību pārkāpumu un izpildvalsts neievērotu savus pienākumus attiecībā uz [H]artā atzītu pamattiesību aizsardzību, EIR izpilde būtu jāatsaka.

[..]

(21) Lai starp dalībvalstīm nodrošinātu ātru, efektīvu un saskaņotu sadarbību krimināllietās, ir vajadzīgi konkrēti termiņi. Lēmuma pieņemšanai par atzīšanu vai izpildi un izmeklēšanas pasākuma faktiskai izpildei būtu jānotiek tikpat ātri un ar tādu pašu prioritāti kā līdzīgā vietējā lietā. Lai nodrošinātu, ka lēmuma pieņemšana un izpilde notiek savlaicīgi vai ka tiek ievēroti izdevējvalsts procesuālie ierobežojumi, būtu jāparedz konkrēti termiņi.

(22) EIR apstrīdēšanai pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vajadzētu būt vismaz līdzvērtīgiem tiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kādi attiecībā uz konkrēto izmeklēšanas pasākumu būtu pieejami lietā attiecīgajā valstī. Dalībvalstīm atbilstīgi saviem tiesību aktiem būtu jānodrošina šādu tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērojamība, tostarp – laikus informējot visas ieinteresētās puses par iespējām tos izmantot un par to izmantošanas veidiem. Gadījumos, ja ieinteresētā puse izpildvalstī iesniedz iebildumus pret EIR attiecībā uz EIR izdošanas būtiskiem iebildumiem [EIR izdošanas pamatā esošiem motīviem pēc būtības], ir ieteicams informāciju par šādiem iebildumiem pārsūtīt izdevējvalstī un attiecīgi informēt ieinteresēto pusi.

[..]

(34) Šajā direktīvā atbilstīgi tās darbības jomai ir paredzēti tikai sākotnēji [pagaidu] pasākumi, lai iegūtu pierādījumus. [..]

[..]

(39) Šajā direktīvā tiek respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas atzīti LES 6. pantā un [H]artā, jo īpaši tās VI [sadaļā], starptautiskajās tiesībās un starptautiskajos nolīgumos, kuros Savienība vai visas dalībvalstis ir līgumslēdzējas puses, tostarp Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, un dalībvalstu konstitūcijās to attiecīgajās piemērošanas jomās. [..]”

4 Šīs direktīvas 1. pantā “Eiropas izmeklēšanas rīkojums un pienākums to izpildīt” ir norādīts:

“1. Eiropas izmeklēšanas rīkojums (EIR) ir tiesas lēmums, ko izdevusi vai apstiprinājusi kādas dalībvalsts (“izdevējvalsts”) tiesu iestāde, lai panāktu, ka kādā citā dalībvalstī (“izpildvalsts”) veic vienu vai vairākus konkrētus izmeklēšanas pasākumus, lai iegūtu pierādījumus saskaņā ar šo direktīvu.

EIR var arī izdot, lai iegūtu pierādījumus, kas jau ir izpildvalsts kompetento iestāžu rīcībā.

2. Ikvienu EIR dalībvalstis izpilda, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šo direktīvu.

3. Aizdomās turētais vai apsūdzētais (vai advokāts, kas rīkojas tā vārdā) var lūgt izdot EIR atbilstīgi piemērojamam tiesību uz aizstāvību regulējumam saskaņā ar valsts kriminālprocesu.

4. Šī direktīva nemaina pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību principus, kas noteikti LES 6. pantā, tostarp to personu tiesības uz aizstāvību, pret kurām uzsākts kriminālprocess, un tā neskar nekādus tiesu iestāžu pienākumus šajā ziņā.”

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu “Definīcijas”:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

c) “izdevējiestāde” ir:

- i) tiesnesis, tiesa, izmeklēšanas tiesnesis [izmeklētājtiesnesis] vai prokurors, kuru kompetencē ir attiecīgā lieta, vai
- ii) jebkura cita izdevējvalsts noteikta kompetenta iestāde, kura konkrētajā lietā darbojas kā izmeklēšanas iestāde kriminālprocesā un kurai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetence izdot rīkojumu par pierādījumu vākšanu. Turklāt, pirms EIR nosūta izpildiestādei, to apstiprina pēc tam, kad izdevējvalsts tiesnesis, tiesa, izmeklēšanas tiesnesis [izmeklētājtiesnesis] vai prokurors ir izskatījis tā atbilstību EIR izdošanas nosacījumiem saskaņā ar šo direktīvu, it īpaši nosacījumiem, kas izklāstīti šīs direktīvas 6. panta 1. punktā. Ja EIR ir apstiprinājusi tiesu iestāde, šo iestādi arī var uzskatīt par izdevējiestādi EIR nosūtīšanas mērķiem;

d) “izpildiestāde” ir iestāde, kurai ir kompetence atzīt EIR un nodrošināt tā izpildi saskaņā ar šo direktīvu un procedūrām, kas piemērojamas līdzīgā vietējā lietā. Šādām procedūrām izpildvalstī var būt vajadzīga tiesas atļauja, ja to paredz minētās valsts tiesību akti.”

6 Šīs pašas direktīvas 3. pantā “EIR darbības joma” ir paredzēts:

“EIR aptver ikvienu izmeklēšanas pasākumu, izņemot kopējas izmeklēšanas grupas izveidi un pierādījumu vākšanu šādā grupā [..].”

7 Saskaņā ar Direktīvas 2014/41 4. pantu “Tiesvedības veidi, kam var izdot EIR”:

“EIR var izdot:

a) kriminālprocesā, ko par kādu noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar izdevējvalsts tiesību aktiem ir ierosinājusi kāda tiesu iestāde vai ko var nodot tiesu iestādei;

[..]

c) tiesvedībā, ko tiesu iestādes ierosinājušas par rīcību, kura kā tiesību normu pārkāpums ir sodāma saskaņā ar izdevējvalsts tiesību aktiem, ja pēc šādu iestāžu lēmuma var tikt ierosināta tiesvedība tiesā, kurai jo īpaši ir jurisdikcija krimināllietās; un

[..].”

8 Šīs direktīvas 6. pantā “EIR izdošanas un nosūtīšanas nosacījumi” ir noteikts:

“1. Izdevējiestāde EIR var izdot tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) EIR izdošana ir vajadzīga un samērīga ar 4. pantā minētās tiesvedības nolūku, ievērojot aizdomās turētā vai apsūdzētā tiesības; un
- b) EIR norādīto izmeklēšanas pasākumu(-us) tādos pašos apstākļos būtu iespējams norīkot līdzīgā vietējā lietā.

2. Šos 1. punktā minētos apstākļus ikvienā gadījumā izvērtē izdevējiestāde.

3. Ja izpildiestādei ir iemesls uzskatīt, ka 1. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti, tā var apspriesties ar izdevējiestādi par EIR izpildes svarīgumu. Pēc šādas apspriešanās izdevējiestāde var nolemt atsaukt EIR.”

9 Minētās direktīvas 9. panta “Atzīšana un izpilde” 1.–3. punktā ir paredzēts:

“1. Izpildiestāde atzīst saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem nosūtītu EIR, neprasot nekādas papildu formalitātes, un nodrošina tā izpildi tieši tāpat un atbilstīgi tādiem pašiem nosacījumiem kā tad, ja attiecīgo izmeklēšanas pasākumu būtu prasījusi kāda izpildvalsts iestāde, ja vien minētā iestāde nepieņem lēmumu atsaukties uz kādu no šajā direktīvā paredzētajiem EIR neatzišanas vai nepildīšanas pamatiem vai uz kādu no šajā direktīvā paredzētajiem izpildes atlikšanas pamatiem.

2. Izpildiestāde ievēro formalitātes un procedūras, ko nepārprotami norādījusi izdevējiestāde, ja vien šajā direktīvā nav paredzēts citādi un ja minētās formalitātes un procedūras nav pretrunā izpildvalsts tiesību pamatprincipiem.

3. Ja izpildiestāde ir saņēmusi EIR, ko izdevējiestāde to nav izdevusi saskaņā ar 2. panta c) punkta noteikumiem [ko nav izdevusi izdevējiestāde, kā tā ir definēta 2. panta c) punktā], izpildiestāde EIR nosūta atpakaļ izdevējvalstij.”

10 Šīs pašas direktīvas 10. panta “Citāda veida izmeklēšanas pasākumu izmantošana” 1., 3. un 4. punktā ir noteikts:

“1. Izpildiestāde, kad vien iespējams, izmanto citu izmeklēšanas pasākumu, kas nav EIR norādītais pasākums, ja:

- a) EIR norādītais izmeklēšanas pasākums nepastāv izpildvalsts tiesību aktos; vai
- b) EIR norādītais izmeklēšanas pasākums nebūtu pieejams līdzīgā vietējā lietā.

[..]

3. Izpildiestāde var izmantot arī citu izmeklēšanas pasākumu, nevis EIR norādīto pasākumu, ja ar izpildvalsts izvēlēto izmeklēšanas pasākumu var sasniegt tādu pašu rezultātu, taču ar līdzekļiem, kas prasa mazāku iejaukšanos nekā EIR norādītais izmeklēšanas pasākums.

4. Ja izpildiestāde nolemj izmantot 1. un 3. punktā minēto iespēju, tad tā vispirms informē izdevējiestādi, kura var nolemt attiecīgo EIR atsaukt vai papildināt.”

11 Direktīvas 2014/41 11. panta “Neatzīšanas vai neizpildes pamati” 1. punktā ir uzskaitīti pamati Eiropas izmeklēšanas rīkojuma neatzišanai vai neizpildei izpildvalstī. Šo pamatu vidū šīs tiesību normas f) apakšpunktā ir ietverta norāde uz apstākli, ka pastāv “būtiski iemesli, kas liek ticēt, ka EIR norādītā izmeklēšanas pasākuma izpilde būtu pretrunā ar izpildvalsts pienākumiem saskaņā ar LES 6. pantu un [H]artu”.

12 Šīs direktīvas 14. pants “Tiesiskās aizsardzības līdzekļi” ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ir līdzvērtīgi tiem, kuri būtu pieejami līdzīgā vietējā lietā, ir piemērojami izmeklēšanas pasākumiem, kas norādīti EIR.

2. EIR izdošanas materiālos iemeslus var apstrīdēt, tikai ceļot prasību izdevējvalstī, neskarot pamattiesību ievērošanas garantijas izpildvalstī.

3. Ja tas neapdraudētu izmeklēšanas noslēpuma ievērošanu, kā paredzēts 19. panta 1. punktā, izdevējistāde un izpildiestāde veic attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek sniegta informācija par iespējām, kas pieejamas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, prasīt [izmantot] tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kad tie kļūst piemērojami, turklāt laikus, lai nodrošinātu, ka tos var efektīvi izmantot.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka termiņi tiesiskās aizsardzības līdzekļa prasīšanai [izmantošanai] ir tādi paši kā tie, kas ir nodrošināti līdzīgās vietējās lietās, un tiek piemēroti tādā veidā, kas garantē, ka attiecīgās personas var efektīvi izmantot šos tiesības aizsardzības līdzekļus.

5. Izdevējistāde un izpildiestāde viena otru informē par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas tiek prasīti [izmantoti], lai apstrīdētu EIR izdošanu, atzīšanu vai izpildi.

6. Juridiska apstrīdēšana neaptur izmeklēšanas pasākuma izpildi, ja vien tam nav šādu seku līdzīgās vietējās lietās.

7. Izdevējvalsts ņem vērā sekmīgu EIR atzīšanas vai izpildes apstrīdēšanu saskaņā ar tās tiesību aktiem. Neskarot valstu procesuālos noteikumus, dalībvalstis nodrošina, lai kriminālprocesā izdevējvalstī, novērtējot pierādījumus, kas iegūti ar EIR palīdzību, tiktu ievērotas tiesības uz aizstāvību un tiesvedības taisnīgums.”

- 13 Minētās direktīvas 22. un 23. pantā ir ietverti īpaši noteikumi par apcietināto personu pārvešanu uz laiku attiecīgi uz izdevējvalsti un uz izpildvalsti izmeklēšanas pasākuma veikšanai.

Valsts tiesības

Vācijas tiesības

- 14 *Gerichtsverfassungsgesetz* (Likums par tiesu iekārtu) 146. pantā ir noteikts, ka prokuratūras amatpersonām ir jāpilda augstākstāvošo oficiālie norādījumi.

- 15 Šī likuma 147. pantā ir paredzēts:

“Uzraudzības un vadības tiesības ir:

1. federālajam tieslietu un patērētāju aizsardzības ministram – attiecībā uz federālo ģenerālprokuroru un federālajiem prokuroriem;

2. federālās zemes Tiesu administrācijai – attiecībā uz visām prokuratūras amatpersonām attiecīgajā federālajā zemē;

3. valsts prokuratūras augstākajai amatpersonai federālo zemju augstākajās tiesās un apgabaltiesās – attiecībā uz visām prokuratūras amatpersonām attiecīgajā tiesas apgabalā.”

Austrijas tiesības

- 16 Direktīva 2014/41 Austrijas tiesībās tika transponēta ar 2018. gada 15. maija grozījumiem *Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union* (Federālais likums par tiesu iestāžu sadarbību ar Eiropas Savienības dalībvalstīm krimināllietās; *BGBI. I, 28/2018*).

17 Šī likuma 55. panta 3. punktā ir noteikts:

“Ja izdevējvalstī procesu nevirza tiesu iestāde, Eiropas izmeklēšanas rīkojums var tikt izpildīts tikai tad, ja pastāv iespēja Eiropas izmeklēšanas rīkojumu pārsūdzēt tiesā un ja izdevējvalsts tiesu iestāde ir atļāvusi izdot izmeklēšanas rīkojumu.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 18 Hamburgas prokuratūra veic krāpšanas kriminālizmeklēšanu attiecībā uz A. un citām nenoskaidrotām personām. Šīs personas tiek turētas aizdomās par to, ka 2018. gada jūlijā, izmantojot nelikumīgi iegūtus datus un ar krāpniecisku nodomu, ir viltotu trīspadsmit pārveduma rīkojumus, atbilstoši kuriem 9775,05 EUR ir tikuši pārskaitīti vai bija jāpārskaita uz bankas kontu, kas bija atvērts uz A. vārda kādā Austrijas bankā.
- 19 Vācot pierādījumus minētajā lietā, Hamburgas prokuratūra 2019. gada 15. maijā izdeva Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, kuru tā nosūtīja *Staatsanwaltschaft Wien* (Vīnes prokuratūra, Austrija). Ar minēto rīkojumu Hamburgas prokuratūra lūdza Vīnes prokuratūru nosūtīt tai attiecīgā bankas konta pārskatu kopijas par laikposmu no 2018. gada 1. jūnija līdz 30. septembrim.
- 20 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka saskaņā ar *Strafprozessordnung* (Austrijas Kriminālprocesa kodekss) pienākums bankai nosūtīt bankas konta pārskatus var tikt noteikts tikai ar izmeklēšanas pasākumu, ko prokuratūra noteikusi, pamatojoties uz tiesas atļauju. Tādējādi bez tiesas atļaujas Austrijas prokuratūra nevar noteikt šādu izmeklēšanas pasākumu.
- 21 2019. gada 31. maijā Vīnes prokuratūra lūdza *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vīnes Krimināllietu apgabaltiesa, Austrija), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā, atļaut minēto izmeklēšanas pasākumu, lai tā varētu likt attiecīgajai bankai nosūtīt Eiropas izmeklēšanas rīkojumā minētos konta pārskatus.
- 22 Iesniedzējtiesai tomēr ir šaubas par to, vai Hamburgas prokuratūra, kas ir izdevusi minēto rīkojumu, var tikt kvalificēta kā “tiesu iestāde” Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkta izpratnē. Tā vēlas arī noskaidrot, vai minētā prokuratūra var ietilpt “izdevējiesādes” jēdzienā šīs direktīvas 2. panta c) punkta izpratnē, it īpaši minētā punkta i) apakšpunktā ietvertajā jēdzienā “prokurors”, ņemot vērā, ka saskaņā ar Vācijā spēkā esošā Likuma par tiesu iekārtu 146. un 147. pantu šī prokuratūra var saņemt norādījumus – tostarp individuālos gadījumos – no *Justizsenator von Hamburg* (Hamburgas tieslietu senators, Vācija).
- 23 Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka no Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkta, to aplūkojot kopsakarā ar tās 2. panta c) punktu, izriet – lai Eiropas izmeklēšanas rīkojums varētu tikt izpildīts, ir nepieciešams, lai to vai nu izdotu tiesnesis, tiesa, izmeklētājtiesnesis vai prokurors, vai arī apstiprinātu kāda no šīm iestādēm.
- 24 Taču minētā tiesa uzsver, ka, lai gan Direktīvā 2014/41 ir noteikts, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojums ir “tiesas” lēmums, šajā pašā direktīvā tomēr ir paredzēts, ka šādu rīkojumu var izdot vai apstiprināt prokurors, lai gan visas dalībvalstu prokuratūras neatbilst to kritēriju kopumam, kuriem būtu jāatbilst tiesnešiem vai tiesām, tostarp neatkarības kritērijam, kurš – no ārējā aspekta raugoties – paredz, ka attiecīgā instance veic savas funkcijas pilnībā autonomi, bez nekādas hierarhiskas saiknes vai nebūdamā nevienam pakļauta subordinācijas veidā un nesaņemdamā nekādas izcelsmes rīkojumus vai norādījumus.
- 25 Šajā ziņā tā uzskata, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojumam ir piemērojami motīvi, kas izklāstīti Tiesas 2019. gada 27. maija spriedumā OG un PI (Libekas un Cvikavas prokuratūras) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), kā arī 2019. gada 27. maija spriedumā PF (Lietuvas ģenerālprokurors)

(C-509/18, EU:C:2019:457), kuri attiecas uz Eiropas apcietināšanas orderi, kas paredzēts Padomes Pamatlēmumā 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.).

- 26 Proti, Direktīva 2014/41 un Pamatlēmums 2002/584 esot balstīti uz vieniem un tiem pašiem savstarpējas atzīšanas un savstarpējas uzticēšanās principiem. Tajos esot izmantoti vieni un tie paši jēdzieni “tiesu iestāde” un “izdevējiestāde” [“izsniegšanas iestāde”], un tajos esot ietverts izsmelošs to iemeslu uzskaitījums, kuru dēļ izpildvalsts var atteikties izpildīt attiecīgi Eiropas izmeklēšanas rīkojumu un Eiropas apcietināšanas orderi.
- 27 Iesniedzējtiesa tomēr uzsver, ka – atšķirībā no Pamatlēmuma 2002/584 – ar Direktīvu 2014/41 prokuroriem ir skaidri noteikts “izdevējiestādes” statuss un tiem ir ļauts izdot vai apstiprināt Eiropas izmeklēšanas rīkojumus. Tādēļ tā uzskata, ka minētā direktīva varētu tikt interpretēta tādējādi, ka jautājumam, vai attiecībā uz prokuroru pastāv vai nepastāv risks, ka tas būtu pakļauts individuāliem izpildvaras norādījumiem, nav nozīmes saistībā ar šo direktīvu.
- 28 Minētā tiesa turklāt norāda, ka prasība par tās iestādes neatkarību, kas izdod Eiropas apcietināšanas orderi, ir attaisnojama ar būtiskiem personas, uz kuru attiecas šāds orderis, pamattiesību apdraudējumiem, ko izraisa brīvības atņemšana un šīs personas pārvešana uz citu dalībvalsti. Tās ieskatā, šāda paša veida apdraudējumu izraisa Eiropas izmeklēšanas rīkojums, kas aptver ikvienu izmeklēšanas pasākumu, tostarp kratīšanu, video vai audio novērošanu vai teleskaru novērošanu.
- 29 Iesniedzējtiesa arī precizē, ka tad, ja Hamburgas prokuratūra būtu jāuzskata par “tiesu iestādi” Direktīvas 2014/41 un Federālā likuma par tiesu iestāžu sadarbību ar Eiropas Savienības dalībvalstīm krimināllietās 55. panta 3. punkta izpratnē, pamatlietā aplūkotais Eiropas izmeklēšanas rīkojums būtu jāizpilda Austrijā, ņemot vērā, ka visi pārējie valsts tiesībās paredzētie nosacījumi ir īstenotojušies.
- 30 Šajos apstākļos *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vīnes Krimināllietu apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai jēdziens “tiesu iestāde” [Direktīvas 2014/41] 1. panta 1. punkta izpratnē un jēdziens “prokurors” minētās direktīvas 2. panta c) punkta i) apakšpunkta izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ietver arī dalībvalsts prokuratūras, attiecībā uz kurām pastāv risks, ka tās, pieņemot lēmumu par Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu, tieši vai netieši varētu tikt pakļautas izpildvaras, piemēram, Hamburgas tieslietu senatora, individuāliem rīkojumiem vai norādījumiem?”

Tiesvedība Tiesā

- 31 Iesniedzējtiesa lūdza Tiesu piemērot šai lietai Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktā paredzēto paātrināto tiesvedību.
- 32 Lūguma pamatojumam tā norāda, pirmkārt, ka vairākos izmeklēšanas procesos rodas tas pats jautājums, kāds izvirzīts šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, un jānoskaidro, vai Vācijas prokuratūru izdotie Eiropas izmeklēšanas rīkojumi būtu jāizpilda. Turklāt šis jautājums esot svarīgs arī saistībā ar citām dalībvalstīm, kurās – tāpat kā Vācijā – attiecībā uz prokuratūrām pastāv risks, ka tās būtu pakļautas individuāliem izpildvaras sniegtiem norādījumiem. Otrkārt, ņemot vērā izmeklēto personu pamattiesību apdraudējumu, kas rodas izmeklēšanas procesos, šādi procesi – līdzīgi tam, kas paredzēts Austrijas tiesībās, – esot jāpabeidz pēc iespējas ātrāk.
- 33 No Reglamenta 105. panta 1. punkta izriet, ka Tiesas priekšsēdētājs pēc iesniedzējtiesas pieteikuma vai izņēmuma kārtā pēc savas ierosmes un pēc tiesneša referenta priekšlikuma un ģenerāladvokāta uzklaušīšanas, atkāpjoties no šā reglamenta noteikumiem, var nolemt lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja lietas apstākļi prasa to izskatīt īsā termiņā, piemērot paātrinātu tiesvedību.

- 34 Tiesas priekšsēdētājs 2019. gada 6. septembrī pēc tiesneses referentes un ģenerāladvokāta uzklaušanās nolēma noraidīt šā sprieduma 31. punktā atgādināto iesniedzējtiesas pieteikumu.
- 35 Pirmkārt, ar to motīvu vien, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpildi un tātad prasa ātru atbildi, nevar pietikt, lai pamatotu Reglamenta 105. panta 1. punktā paredzētās paātrinātās tiesvedības piemērošanu šajā lietā, ņemot vērā, ka minētā procedūra ir procesuāls instruments, kas domāts izmantošanai ārkārtas steidzamības situācijā (pēc analogijas skat. Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2018. gada 20. septembris, *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 un C-509/18, nav publicēts, EU:C:2018:766, 11. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 36 Otrkārt, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka personu vai juridisko situāciju, ko potenciāli skar nolēmums, kurš iesniedzējtiesai jāpieņem pēc prejudiciālo jautājumu uzdošanas Tiesai, liels skaits pats par sevi nav uzskatāms par izņēmuma apstākli, kas varētu attaisnot paātrinātās tiesvedības piemērošanu. Tas pats attiecas uz apstākli, ka to lietu skaits, kurās tiesvedība varētu tikt apturēta, gaidot Tiesas prejudiciālu nolēmumu, ir liels (Tiesas priekšsēdētāja rīkojums, 2018. gada 20. septembris, *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 un C-509/18, nav publicēts, EU:C:2018:766, 14. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 37 Tomēr Tiesas priekšsēdētājs nolēma, ka šī lieta ir izskatāma prioritāri atbilstoši Reglamenta 53. panta 3. punktam.

Par prejudiciālo jautājumu

- 38 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkts un 2. panta c) punkts ir interpretējami tādējādi, ka jēdzieni “tiesu iestāde” un “izdevējiesvēstāde” šo tiesību normu izpratnē ietver dalībvalsts prokuroru vai, vispārīgāk runājot, dalībvalsts prokuratūru neatkarīgi no likumiskas pakļautības attiecībām, kas varētu būt starp šo prokuroru vai prokuratūru un šis dalībvalsts izpildvaru, un neatkarīgi no riska, ka šis prokurors vai prokuratūra saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu var tikt tieši vai netieši pakļauti individuāliem šīs izpildvaras rīkojumiem vai norādījumiem.
- 39 Iesākumā ir jāatgādina, ka šīs direktīvas mērķis, kā tas izriet no tās 5.–8. apsvēruma, ir aizstāt sadrumstalotu un sarežģītu regulējumu, kas pastāvēja attiecībā uz pierādījumu iegūšanu krimināllietās ar pārrobežu dimensiju, un, izveidojot vienkāršāku un efektīvāku sistēmu, kas balstīta uz vienu vienīgu instrumentu ar nosaukumu “Eiropas izmeklēšanas rīkojums”, veicināt un paātrināt tiesu iestāžu sadarbību, lai palīdzētu īstenot Savienības mērķi kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, pamatojoties uz augstu savstarpējo uzticību, kurai būtu jāpastāv starp dalībvalstīm.
- 40 Šajā ziņā no minētās direktīvas 2., 6. un 19. apsvēruma tostarp izriet, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojums ir instruments, kas attiecas uz LESD 82. panta 1. punktā paredzēto tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kura pamatojas uz tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzišanas principu. Šis princips, kas ir tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās “stūrakmens”, pats ir balstīts uz savstarpēju uzticēšanos, kā arī uz atspēkojamu prezumpciju par to, ka pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības un it īpaši pamattiesības.
- 41 Šajā kontekstā Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punktā Eiropas izmeklēšanas rīkojums ir definēts kā tiesas lēmums, ko izdevusi vai apstiprinājusi kādas dalībvalsts tiesu iestāde nolūkā panākt, ka kādā citā dalībvalstī veic vienu vai vairākus konkrētus izmeklēšanas pasākumus, lai iegūtu pierādījumus saskaņā ar šo direktīvu, tostarp pierādījumus, kas jau ir šīs dalībvalsts kompetento iestāžu rīcībā.

- 42 Šīs direktīvas 2. panta c) punktā ir sniegta definīcija par to, kas šīs direktīvas mērķiem būtu jāsaprot ar “izdevējiestādi”, minētā punkta ii) apakšpunktā precizējot, ka gadījumā, ja Eiropas izmeklēšanas rīkojumu izdod kāda izdevējvalsts kompetentā iestāde, kas nav viena no tā i) apakšpunktā minētajām, šis rīkojums, pirms tas tiek nosūtīts izpildiestādei, ir jāapstiprina “tiesu iestādei”.
- 43 Saskaņā ar Direktīvas 2014/41 1. panta 2. punktu dalībvalstis izpilda Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šo direktīvu.
- 44 It īpaši saskaņā ar Direktīvas 2014/41 9. panta 1. punktu izpildiestāde atzīst Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, neprasot nekādas papildu formalitātes, un nodrošina tā izpildi tieši tāpat un atbilstīgi tādiem pašiem nosacījumiem kā tad, ja attiecīgo izmeklēšanas pasākumu būtu prasījusi kāda izpildvalsts iestāde. Tomēr saskaņā ar to pašu tiesību normu minētā iestāde var nolemt neizpildīt Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, atsaucoties uz kādu no šajā direktīvā paredzētajiem neatzīšanas vai nepildīšanas pamatiem vai uz kādu no tajā paredzētajiem izpildes atlikšanas pamatiem.
- 45 Turklāt Direktīvas 2014/41 9. panta 3. punktā ir paredzēts, ka tad, ja izpildiestāde ir saņēmusi Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, ko nav izdevusi izdevējiestāde šīs direktīvas 2. panta c) punkta izpratnē, izpildiestāde šo rīkojumu nosūta atpakaļ izdevējvalstij.
- 46 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, pirmkārt, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojumu var izpildīt tikai tad, ja iestāde, kas to izdevusi, ir “izdevējiestāde” minētās direktīvas 2. panta c) punkta izpratnē, un, otrkārt, ka gadījumā, kad šādu rīkojumu ir izdevusi kāda izdevējiestāde, kas nav viena no minētā punkta i) apakšpunktā norādītajām, šis rīkojums, pirms tas tiek nosūtīts izpildei citā dalībvalstī, ir jāapstiprina “tiesu iestādei”.
- 47 Aplūkojamajā lietā jautājums būtībā ir par to, vai dalībvalsts prokurors vai, vispārīgāk runājot, dalībvalsts prokuratūra atbilst jēdzieniem “tiesu iestāde” un “izdevējiestāde” attiecīgi Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkta un 2. panta c) punkta izpratnē, lai gan šim prokuroram vai prokuratūrai ir likumiskas pakļautības attiecības ar šīs dalībvalsts izpildvaru, kā rezultātā tiem saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu pastāv risks tikt tieši vai netieši pakļautiem šīs izpildvaras individuāliem rīkojumiem vai norādījumiem.
- 48 Šis jautājums rodas tāpēc, ka – kā tas izriet no šī sprieduma 25. punkta – iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/41 kontekstā ir piemērojama judikatūra, kas noteikta 2019. gada 27. maija spriedumā OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 90. punkts) un 2019. gada 27. maija spriedumā PF (Lietuvas ģenerālprokurors) (C-509/18, EU:C:2019:457, 57. punkts), kuros Tiesa Pamatlēmuma 2002/584 6. panta 1. punktā ietvertu jēdzienu “izsniegšanas tiesu iestāde” ir interpretējusi tādejādi, ka saistībā ar lēmumu pieņemšanu par Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanu šis jēdziens neaptver dalībvalsts prokuratūras, attiecībā uz kurām pastāv šāds risks.
- 49 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tā regulējuma mērķi, kurā šī norma ietilpst (spriedums, 2020. gada 3. marts, X (Eiropas apcietināšanas orderis – Abpusēja sodāmība), C-717/18, EU:C:2020:142, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Runājot, pirmkārt, par šā sprieduma 47. punktā minēto tiesību normu tekstu, ir jānorāda, ka Pamatlēmumā 2002/584, it īpaši tā 6. panta 1. punktā, ir lietots jēdziens “izsniegšanas tiesu iestāde”, neprecizējot ar šo jēdzienu aptvertās iestādes, savukārt Direktīvas 2014/41 2. panta c) punkta i) apakšpunktā ir skaidri paredzēts, ka prokurors ir viena no iestādēm, kuras – tāpat kā tiesnesis, tiesa vai izmeklētājtiesnesis – ir uzskatāmas par “izdevējiestādi”.

- 51 Šajā pēdējā minētajā tiesību normā “izdevējiestādes” kvalifikācija ir pakļauta tikai vienam nosacījumam, proti, ka attiecīgā lieta ir tiesas un personu, kuras pilda tiesneša, izmeklētājtiesneša vai prokurora funkcijas, kompetencē.
- 52 Tādējādi, ja saskaņā ar valsts tiesībām dalibvalsts prokurora vai, vispārīgāk runājot, dalibvalsts prokuratūras kompetencē ir izdot rīkojumus par izmeklēšanas pasākumiem, lai iegūtu pierādījumus konkrētā lietā, uz to attiecas “izdevējiestādes” jēdziens Direktīvas 2014/41 2. panta c) punkta i) apakšpunkta izpratnē.
- 53 No šīs direktīvas 2. panta c) punkta ii) apakšpunkta teksta izriet arī, ka prokurors ir viena no “tiesu iestādēm”, kas ir pilnvarotas apstiprināt Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, pirms tas tiek nosūtīts izpildiestādei, ja šo rīkojumu ir izdevusi kāda izdevējiestāde, kura nav viena no minētā punkta i) apakšpunktā norādītajām.
- 54 Ir jākonstatē, ka nedz šī 2. panta c) punkta i) apakšpunktā, nedz tā ii) apakšpunktā prokurora kvalifikācija par “izdevējiestādi” vai par “tiesu iestādi” Direktīvas 2014/41 izpratnē nav pakļauta nosacījumam, ka tam nebūtu likumiskas pakļautības attiecību ar tās dalibvalsts izpildvaru, pie kuras tas pieder.
- 55 Tāpat no Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkta, to lasot kopsakarā ar tās 2. panta c) punkta i) un ii) apakšpunktu, izriet, ka, prokuroram izdodot vai apstiprinot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, šim rīkojumam tiek noteikts tiesas lēmuma statuss.
- 56 Otrkārt, runājot par šo tiesību normu kontekstu, ir jānorāda, pirmām kārtām, ka uz Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu vai apstiprināšanu atbilstoši Direktīvai 2014/41 attiecas procedūra un garantijas, kas atšķiras no tām, kuras attiecas uz Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanu. Šajā direktīvā ir ietverti īpaši noteikumi, lai nodrošinātu, ka, prokuroram – kāds tas ir paredzēts minētās direktīvas 2. panta c) punktā – izdodot vai apstiprinot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, tiek ievērotas garantijas, kas ir raksturīgas tiesas lēmumu pieņemšanai, it īpaši garantijas, kas attiecas uz attiecīgās personas pamattiesību ievērošanu un tostarp tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.
- 57 Vispirms saskaņā ar Direktīvas 2014/41 6. panta 1. punktu, to aplūkojot kopsakarā ar šīs direktīvas 2. panta c) punktu un 11. apsvērumu, šī izdošana vai apstiprināšana ir pakļauta dubultam nosacījumam par to, ka, no vienas puses, tā ir nepieciešama un samērīga ar minētās direktīvas 4. pantā minēto procesu, it īpaši kriminālprocesu, nolūku, ievērojot aizdomās turētā vai apsūdzētā tiesības, un, no otras puses, Eiropas izmeklēšanas rīkojumā norādīto izmeklēšanas pasākumu vai pasākumus tādos pašos apstākļos būtu iespējams norīkot līdzīgā vietējā lietā.
- 58 Tādējādi, kad prokurors – kāds tas ir minēts Direktīvas 2014/41 2. panta c) punktā – izdod vai apstiprina Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, šim prokuroram ir jānodrošina tādu valsts procesuālo garantiju ievērošana, kurām ir jāatbilst šīs direktīvas 15. apsvērumā minētajām direktīvām par procesuālajām tiesībām kriminālprocesā.
- 59 Tāpat, kā turklāt ir atgādināts minētās direktīvas 12. un 39. apsvērumā, tam ir jānodrošina, ka tiek ievērotas Hartā nostiprinātās tiesības, it īpaši tās 48. pantā paredzētās tiesības uz nevainīguma prezumpciju un tiesības uz aizstāvību. Turklāt ikvienā šo tiesību īstenošanas ierobežojumā, kas tiek noteikts ar atbilstoši šai pašai direktīvai norīkoto izmeklēšanas pasākumu, ir jāievēro Hartas 52. panta 1. punktā paredzētās prasības, kas nozīmē tostarp to, ka attiecīgajam ierobežojumam atbilstoši samērīguma principam ir jābūt nepieciešamam un faktiski jāatbilst Savienībā atzītajam vispārējo interešu mērķim vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

- 60 Tālāk – Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktā, to aplūkojot tās 22. apsvēruma gaismā, ir paredzēts vispārīgs dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas vismaz ir līdzvērtīgi tiem, kuri būtu pieejami līdzīgā vietējā lietā, ir piemērojami Eiropas izmeklēšanas rīkojumā norādītajiem izmeklēšanas pasākumiem.
- 61 Saskaņā ar šīs direktīvas 14. panta 3. punktu izdevējiestādei ir jānodrošina, ka personām, ko skar šāds rīkojums, ir sniegta pietiekama informācija par valsts tiesībās paredzētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem pret šādu rīkojumu un to izmantošanas termiņiem, lai garantētu šo personu pārsūdzības tiesību efektīvu izmantošanu.
- 62 Visbeidzot atbilstoši minētās direktīvas 14. panta 7. punktam izdevējvalstij ir jāņem vērā apstākļi, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojuma atzīšana vai izpilde ir tikusi sekmīgi apstrīdēta saskaņā ar tās valsts tiesībām. Tātad, neskarot valstu procesuālos noteikumus, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka kriminālprocesā izdevējvalstī, novērtējot pierādījumus, kas iegūti ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma palīdzību, tiek ievērotas tiesības uz aizstāvību un tiesvedības taisnīgums.
- 63 No šā sprieduma 57.–62. punktā minētajām Direktīvas 2014/41 normām izriet, ka prokuroram – kāds tas ir minēts šīs direktīvas 2. panta c) punktā –, kurš izdod vai apstiprina Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, ir jāņem vērā samērīguma princips un attiecīgās personas pamattiesības, it īpaši Hartā nostiprinātās pamattiesības, un ka ir jābūt iespējai pret viņa lēmumu izmantot efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus, kuriem ir jābūt vismaz līdzvērtīgiem tiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas būtu pieejami līdzīgā vietējā lietā.
- 64 Otrām kārtām, lai gan ir taisnība, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojums ir uz savstarpējas atzīšanas un savstarpējas uzticēšanās principiem balstīts instruments, kurš principā ir izpildāms un kura izpildes atteikums ir uzskatāms par izņēmumu, kas ir jāinterpretē šauri (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 27. maijs, OG un PI (Libekas un Cvīkavas prokuratūras), C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 45. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), tomēr Direktīvas 2014/41 normas ļauj izdevējiestādei un, plašāk ņemot, izpildvalstij gādāt par samērīguma principa, kā arī attiecīgās personas procesuālo tiesību un pamattiesību ievērošanu.
- 65 Vispirms no Direktīvas 2014/41 2. panta d) punkta izriet, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpildes procedūrai var būt vajadzīga tiesas atļauja izpildvalstī, ja tas ir paredzēts šīs valsts tiesībās. Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, tas tā ir Austrijas tiesību gadījumā, jo saskaņā ar tām, lai izpildītu noteiktus izmeklēšanas pasākumus, tādus kā pieprasījums paziņot informāciju par bankas kontu, ir nepieciešama tiesas atļauja.
- 66 Tālāk – saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 3. punktu, ja izpildiestādei ir iemesls uzskatīt, ka nav izpildīti šī panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, tostarp nosacījums par to, ka izmeklēšanas pasākums ir nepieciešams un samērīgs ar to procesu mērķiem, kuriem tas ir pieprasīts, ņemot vērā attiecīgās personas tiesības, tā var apspriesties ar izdevējiestādi par Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpildes svarīgumu, kā rezultātā izdevējiestāde attiecīgā gadījumā var atsaukt šo rīkojumu.
- 67 Saskaņā ar minētās direktīvas 10. pantu izpildiestāde var arī izmantot citu izmeklēšanas pasākumu, kas nav Eiropas izmeklēšanas rīkojumā norādītais pasākums. Kā tas izriet no šā panta 3. punkta, to aplūkojot šīs direktīvas 10. apsvēruma gaismā, šī iespēja ir pieejama tad, ja minētā iestāde uzskata, ka ar šo citu izmeklēšanas pasākumu var sasniegt tādu pašu rezultātu kā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojumā norādīto pasākumu, taču ar līdzekļiem, kas mazāk aizskar pamattiesības.
- 68 Visbeidzot atbilstoši minētās direktīvas 11. panta 1. punkta f) apakšpunktam Eiropas izmeklēšanas rīkojuma atzīšana vai izpilde izpildvalstī var tikt atteikta, ja pastāv būtiski iemesli ticēt, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojumā norādītā izmeklēšanas pasākuma izpilde būtu pretrunā izpildvalsts pienākumiem saskaņā ar LES 6. pantu un Hartu.

- 69 Ņemot vērā šī sprieduma 57.–68. punktā minētos apstākļus, Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkts un 2. panta c) punkts iekļaujas normatīvajā sistēmā, kas ietver veselu garantiju kopumu gan Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanas vai apstiprināšanas stadijā, gan tā izpildes stadijā, lai nodrošinātu attiecīgās personas pamattiesību aizsardzību.
- 70 Treškārt, runājot par Direktīvas 2014/41 mērķi, šī direktīva – kā tas ir atgādināts šī sprieduma 39. un 40. punktā – ir vērsta uz to, lai garantētu vienkāršotu un efektīvu sadarbību starp dalībvalstīm, nodrošinot to lēmumu savstarpēju atzišanu, kurus pieņēmušas šo dalībvalstu tiesu iestādes, lai iegūtu pierādījumus krimināllietās ar pārrobežu dimensiju.
- 71 Kā uzsvērts minētās direktīvas 34. apsvērumā, šajā direktīvā ir paredzēti tikai pagaidu pasākumi pierādījumu iegūšanas nolūkā. Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 1. panta 3. punktu aizdomās turētais vai apsūdzētais, vai arī advokāts, kas rīkojas aizdomās turētā vai apsūdzētā vārdā, var lūgt izdot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu. Kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumā 71. punktā, šāds pasākums tāpat var tikt norīkots attiecīgās personas interesēs.
- 72 Turklāt ir jāuzsver, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojuma, kuru reglamentē Direktīva 2014/41, mērķis kriminālprocesā atšķiras no Eiropas apcietināšanas ordera, ko reglamentē Pamatlēmums 2002/584, mērķa. Proti, Eiropas apcietināšanas orderis saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 1. punktu ir domāts tam, lai pieprasītā persona tiktu apcietināta un nodota kriminālvajāšanas veikšanai, brīvības atņemšanas soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai, savukārt Eiropas izmeklēšanas rīkojums atbilstoši Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punktam ir vērsts uz to, lai panāktu, ka tiek veikts viens vai vairāki konkrēti izmeklēšanas pasākumi pierādījumu iegūšanai.
- 73 Ir taisnība, kā tas izriet no Direktīvas 2014/41 3. un 4. panta, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojums principā var attiekties uz jebkuru izmeklēšanas pasākumu, tostarp kriminālprocesa mērķiem. Daži no šiem pasākumiem var nozīmēt ievērojamu iejaukšanos, ciktāl tie aizskar tostarp attiecīgās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību vai tiesības uz īpašumu. Tomēr, kā ir norādījušas visas ieinteresētās personas, kas ir iesniegušas apsvērumus Tiesā, izņemot īpašo gadījumu, kurā jau apcietināta persona tiek pārvesta uz laiku izmeklēšanas pasākuma veikšanai un uz kuru attiecas Direktīvas 2014/41 22. un 23. pantā paredzētās īpašās garantijas, Eiropas izmeklēšanas rīkojums atšķirībā no Eiropas apcietināšanas ordera neaizskar attiecīgās personas tiesības uz brīvību, kas nostiprinātas Hartas 6. pantā.
- 74 Ņemot vērā iepriekšējos apsvērumos izklāstītās tekstuālās, kontekstuālās un teleoloģiskās atšķirības starp Pamatlēmumu 2002/584 un Direktīvu 2014/41, Pamatlēmuma 2002/584 6. panta 1. punkta interpretācija, kuru Tiesa ir sniegusi 2019. gada 27. maija spriedumā OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) un 2019. gada 27. maija spriedumā PF (Lietuvas ģenerālprokurors) (C-509/18, EU:C:2019:457) un saskaņā ar kuru jēdziens “izsniegšanas tiesu iestāde” šīs tiesību normas izpratnē neaptver dalībvalsts prokuratūras, attiecībā uz kurām pastāv risks, ka tās var būt pakļautas individuāliem izpildvaras norādījumiem, nav attiecināma uz Direktīvas 2014/41 kontekstu.
- 75 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/41 1. panta 1. punkts un 2. panta c) punkts ir interpretējami tādējādi, ka jēdzieni “tiesu iestāde” un “izdevējiestāde” šo tiesību normu izpratnē ietver dalībvalsts prokuroru vai, vispārīgāk runājot, dalībvalsts prokuratūru neatkarīgi no likumiskas pakļautības attiecībām, kas varētu būt starp šo prokuroru vai prokuratūru un šīs dalībvalsts izpildvaru, un neatkarīgi no riska, ka šīs prokurors vai prokuratūra saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu var tikt tieši vai netieši pakļauti individuāliem šīs izpildvaras rīkojumiem vai norādījumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 76 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/41/ES (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās 1. panta 1. punkts un 2. panta c) punkts ir interpretējami tādējādi, ka jēdzieni “tiesu iestāde” un “izdevējietāde” šo tiesību normu izpratnē ietver dalībvalsts prokuroru vai, vispārīgāk runājot, dalībvalsts prokuratūru neatkarīgi no likumiskas pakļautības attiecībām, kas varētu būt starp šo prokuroru vai prokuratūru un šīs dalībvalsts izpildvaru, un neatkarīgi no riska, ka šis prokurors vai prokuratūra saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu var tikt tieši vai netieši pakļauti individuāliem šīs izpildvaras rīkojumiem vai norādījumiem.

[Paraksti]